

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik
minden héten egyszer
szombaton, fél íven.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: DEBRECZEN, KOLLÉGIUM
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Előfizetési ár: egész évre
2000 K., félévre 1000 K.
Egyes szám ára 150 K.

„A legvallásosabb fajoké a jövő”.

Minden tudományágnak megvan a saját alapigazsága.

A mi modern társadalmunk életének ismerete is, bizonyos tudományághoz, mondjuk a szociológia körébe tartozik. Így tehát bizonyos alapvető igazságról beszélhetünk ezen a téren is.

S helyesebb, okosabb alapvető igazságot seholsem találtam egy-egy nemzet, állam avagy társadalom jövőjére nézve, mint amelyet Kidd Benjamin angol író mutat fel ama nagy művében, amit ezzel a címmel bocsátott annak idején világgá: A vallás működése a társadalom evolúciójában.

Ebben a hatalmas műben ennyiből áll a verbum regens: A legvallásosabb fajoké a jövő.

S ha volt idő, amikor mi magyarok egész komolysággal foglalkozhatunk ezzel az igazsággal, úgy ez az idő reánk nézve elérkezett. Oh mert, hiába fázunk mi Európa legújabb térképétől. Hiába, hiába...

Régi boldog államokat, országokat látunk itt megcsónkítva. S látunk nagyra nőtt új államokat. Sőt látunk itt olyan új államot is, amelyiknek létrejövételéről, fentállásáról még álmodni sem merésztünk volna, még csak hat esztendővel ez előtt is.

S ha már most tekintetünk megáll a térképen, a mi szegény megcsónkított hazánk felett, okvetlenül vizsgálat tárgyává kell tennünk azt a kérdést, hogy vajon van-e hát jövője ennek a keletről ide átszármazott régi nemes, büszke nemzetnek?...

Föltétlenül van. De csak akkor, ha a magyar nemzet öntudatába is átplántáljuk teljes erőnkkel azt az alapvető igazságot, hogy a legvallásosabb fajoké a jövő.

A dolog úgy áll ugyanis, hogy bizonyos alapvető igazságot sikerült már a kulturának átplántálnia a magyar nép, illetőleg a magyar értelmiség szívébe.

Ki ne ismerné például közöttünk ama jeles példabeszédet, amelyik a németeknek a franciák felett, az 1870/71-i évben nyert győzelme alkal-

mából repült világgá, amelyet tollforgató tanáraink, tanítóink ilyen alakban szoktak kifejezni: A német iskolamesterek verték meg a franciákat?!

Tény az, hogy ez az alapvető társadalmi igazság meglehetősen útat talált a magyar értelmiség szívéhez.

Itt legalább Közép-Európában, a balkán-államok közvetlen szomszédságában, mi költöttünk eddig legtöbbet iskolákra. (Aki nem hiszi ez állításom igazságát, keresse elő a statisztikát a háború előtti Szerbia, Románia népiskoláiról, főgimnáziumairól, egyetemeiről stb.)

De hát valahogy félre ne értsenek engem a mi nagyérdemű pedagógusaink. Nem azt akarom én itt bizonyítani, hogy kár volt nekünk annak idején olyan óriási összegeket költeni népiskolákra, gimnáziumokra, egyetemekre stb. Dehogy is. Hiszen nem ártott volna az sem, ha ezekre az intézményekre még többet áldozott volna, a boldog háborúelőtti magyar állam.

Hanem igenis azt akarom bizonyítani, hogy az a másik alapvető társadalmi igazság, amelyet fentebb nevezett angol író hangsúlyoz jeles művében, hogy t. i. a legvallásosabb fajoké a jövő. — még eddig nem talált egészen útat a magyar nép, helyesebben szólva a magyar intelligencia szívéhez.

A tény az, hogy nálunk az utóbbi évtizedekben, — bizonyos zsurnalisztikai nyelven szólva —, az alsó papság sorsával, helyzetével semmiféle állami faktor sem törődött teljes komolysággal, határozottsággal. Ma is ismerek például éppen róm. kath. testvéreinknél olyan eklézsiát, ahol a kántortanító földjárandósága tizenöt hold föld, a plébánosé ellenben nyolc hold föld.

Szóval annyi bizonyos, hogy a német iskolamesterekre való hivatkozás már évtizedekkel ez előtt, annyira-amennyire útat tört a magyar értelmiség szívéhez, de ama másik alapvető nagy igazság, amelyik a legvallásosabb fajnak ígéri a jövőt, még ma sem ment át a magyar értelmiség köztudatába.

Annyit látok, hogy ma például szidjuk a zsidót. De azt is látom, hogy a zsidó ember előtt az ó-szövetség igazi szentírás ma is. (Van is jövőjük, sőt övék a jelen is...)

Pályázat.

Az orosi református egyház pályázatot hirdet a kántortanítói állásra.

Fizetés: 2 szobás lakás, 22 kat. hold föld szántó és rét, a földek után járó közterheket a tanító viseli, 9 mm. gabona mérsékelt váltás ára és stóla. Az elvont államsegély revíziója kérvényezés alatt.

Kötelesség: osztatlan iskola vezetése, ismétlősök oktatása, egyházépítő munkában segédkezés, lelkész akadályoztatása esetén katedrai szolgálat, egyházi jegyzőség s minden kántori teendő végzése, énekkar szervezése és vezetése. — Menekültek, B) listások előnyben. Férfitanerők — az egyházas és hazafias magatartást is igazolva — felszerelt kérvényeiket november 24-ig küldjék be Nyirturára Veress Károly adm. lelkészhez. Okmányok visszaküldésére postabélyeg csatolandó. A megválasztott az egyháztól 30.000 korona beköltözési díjat kap. Beruházás nincs.

Az állás a választás után azonnal elfoglalható.

Oros, 1923 nov. 4.

Egyháztanács.

Fittler Sándor

orgona- és
orgonasípkészítő
vállalata

Erzsébetfalva (Budapest mellett), Erzsébet-u. 23.

Készít elsőrangú gépezetes és légnymású, tartós, nemeshangú

új orgonákat

művészi kivitelben. —
Hadicélokra elrekvirált és egyéb

orgonasípok

speciális készítése és szállítás.

Vállalja régi orgonák légnymású rendszerre való átalakítását, kibővítését, javítását, tisztítását és szakszerű újra hangolását, valamint

orgonák évi jókarban tartását.

Villamos fűtató berendezések készítése.

Harmoniumok és zongorák bármilyen javítása és hangolása szakszerű kivitelben. — Minden munkáért jótállást vállalok. — Felvilágosítással, tervzettel és költségvetéssel kívánatra készséggel szolgállok. — Munkám szakszerű végzését és pontosságát több egyház ajánlólevelével tudom igazolni.

10-4

ALAPÍTTATOTT 1910-BEN

Másolat.) **FITTLER SÁNDOR**

orgona- és orgonasíp-készítő vállalatának, Erzsébetfalva.

A Karczagi Református Egyház orgonájának hadicélokra elrekvirált sípjait és orgonák tökéletes átjavításának, tisztításának és hangolásának elkészítő és rendbehozó munkálatait az Ön cégjére bíztuk s Ön a munkálatokat mindnyájunk meglegedésére, szépen, jutányosan és jól végezte el, ezért cégét az orgona-építelő egyházaknak jó lélekkel ajánlhatom. Karczag, 1923 szeptember 20. **Török Vince**, református lelkész.

Debreczen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyház könyvnyomda vállalata.

Debreczen sz. kir. város
és a Tiszántúli református egyházkerület

„MELIUSZ“

könyvkereskedése, könyvkiadóhivatala,
zenemű-, papír- és írószerszerekkereskedése

Debreczen, Ferenó József-út 26. sz.

Értesítés a Zsoltárok árváltozásáról!

1923. november hóra a zsoltár árak a következők:

4° quartalak, nagybetűs zsoltár

papirkötésben K 12170.—
félvászon kötésben K 13840.—
egészvászon kötésben K 16330.—

8° oktáv alakú zsoltár

papirkötésben K 5780.—
félvászon kötésben K 6290.—
egészvászon kötésben K 7260.—

16° iskolai kiadású zsoltár

papirkötésben K 5290.—
félvászon kötésben K 5930.—
egészvászon kötésben K 7650.—

32° legkisebb zsoltár

papirkötésben K 3190.—
félvászon kötésben K 3710.—
egészvászon kötésben K 4250.—

Megjegyezni kívánjuk, hogy ezen árak csak most vannak érvényben és az esetben, ha az Országos Pénzügyi Tanács a földadó lerovására újabb és magasabb búza árat állapít meg, úgy az itt közölt árak is emelkedni fognak.

Ajánljuk ezenkívül díszkötésű zsoltárainkat a következő minőségekben és árakon, de egyelőre csak 16° alakban és a következő könyveket:

I. kiadás, versbe szedve

vászon díszkötés, párnázott aranyfémekkel
Alapára K 15.—
valódi bőr, díszk., párnázott aranyfémekkel
Alapára K 30.—

II. kiadás, prózába szedve

díszvászon, kehely és préseléssel
Alapára K 8.—
díszvászon, párnázott, vörösmetszés, tokban
Alapára K 12.—

díszbőr, párnázott, aranyfémekkel, tokban
Alapára K 30.—
Uray Sándor: Tárgymutató az új zsoltárhoz.
Alapára K —20

Varga: Koralkönyv az új zsoltárhoz.
Ára K 6000.—
Az alapárak, a Magyar Könyvkereskedők Egylete által, hétről-hétre megállapított szorzószámmal szorzandók és az így előálló árakban szállítjuk ezen könyveket. **Mai szorzószám 1800.**

Rendkívül olcsó és előnyös vétel!
Csak november hónapban érvényes ár!

Oláh Gábor

Léda hattyúja és Fekete angyal
című 2 regénye együtt K 7200.—

Oláh Gábor neve közismert hazánkban. Oláh Gábor a legmagyarabb íróink egyike.
Okvetlen vegye meg ezen két potom olcsó regényt minden olvasni és művelődni szerető ember.

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik
minden héten egyszer
szombaton, fél íven.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: DEBRECZEN, KOLLÉGIUM
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Előfizetési ár: egész évre
2000 K., félévre 1000 K.
Egyes szám ára 150 K.

„A legvallásosabb fajoké a jövő”.

Minden tudományagnak megvan a saját alapigazsága.

A mi modern társadalmunk életének ismerete is, bizonyos tudományághoz, mondjuk a szociológia körébe tartozik. Így tehát bizonyos alapvető igazságról beszélhetünk ezen a téren is.

S helyesebb, okosabb alapvető igazságot sehohsem találtam egy-egy nemzet, állam avagy társadalom jövődjére nézve, mint amelyet Kidd Benjámín angol író mutat fel ama nagy művében, amit ezzel a címmel bocsátott annak idején világgá: A vallás működése a társadalom evolúciójában.

Ebben a hatalmas műben ennyiből áll a verbum regens: A legvallásosabb fajoké a jövő.

S ha volt idő, amikor mi magyarok egész komolysággal foglalkozhatunk ezzel az igazsággal, úgy ez az idő reánk nézve elérkezett. Oh mert, hiába fázunk mi Európa legújabb térképétől. Hiába, hiába...

Régi boldog államokat, országokat látunk itt megcsontva. S látunk nagyra nőtt új államokat. Sőt látunk itt olyan új államot is, amelyiknek létrejöveteléről, fentállásáról még álmodni sem merésztünk volna, még csak hat esztendővel ezelőtt is.

S ha már most tekintetünk megáll a térképen, a mi szegény megcsontott hazánk felett, okvetlenül vizsgálat tárgyává kell tennünk azt a kérdést, hogy vajjon van-e hát jövője ennek a keletről ide átszarmazott régi nemes, büszke nemzetnek?...

Föltétlenül van. De csak akkor, ha a magyar nemzet öntudatába is átplántáljuk teljes erőnkkel azt az alapvető igazságot, hogy a legvallásosabb fajoké a jövő.

A dolog úgy áll ugyanis, hogy bizonyos alapvető igazságot sikerült már a kulturának átplántálnia a magyar nép, illetőleg a magyar értelmiség szívébe.

Ki ne ismerné például közöttünk ama jeles példabeszédet, amelyik a németeknek a franciák felett, az 1870/71-i évben nyert győzelme alkal-

mából repült világgá, amelyet tollforgató tanáraink, tanítóink ilyen alakban szoktak kifejezni: A német iskolamesterek verték meg a franciákat?!

Tény az, hogy ez az alapvető társadalmi igazság meglehetősen útat talált a magyar értelmiség szívéhez.

Itt legalább Közép-Európában, a balkán-államok közvetlen szomszédságában, mi költöttünk eddig legtöbbet iskolákra. (Aki nem hiszi ez állításom igazságát, keresse elő a statisztikát a háború előtti Szerbia, Románia népiskoláiról, főgimnáziumairól, egyetemeiről stb.)

De hát valahogy félre ne értsenek engem a mi nagyérdemű pedagógusaink. Nem azt akarom én itt bizonyítani, hogy kár volt nekünk annak idején olyan óriási összegeket költeni népiskolákra, gimnáziumokra, egyetemekre stb. Dehogyan is. Hiszen nem ártott volna az sem, ha ezekre az intézményekre még többet áldozott volna, a boldog háborúelőtti magyar állam.

Hanem igenis azt akarom bizonyítani, hogy az a másik alapvető társadalmi igazság, amelyet fentebb nevezett angol író hangsúlyoz jeles művében, hogy t. i. a legvallásosabb fajoké a jövő, — még eddig nem talált egészen útat a magyar nép, helyesebben szólva a magyar intelligencia szívéhez.

A tény az, hogy nálunk az utóbbi évtizedekben, — bizonyos zurnalisztikai nyelven szólva —, az alsó papság sorsával, helyzetével semmiféle állami faktor sem törődött teljes komolysággal, határozottsággal. Ma is ismerem például éppen róm. kath. testvéreinknél olyan eklézsiát, ahol a kántortanító földjárandsága tizenöt hold föld, a plébánosé ellenben nyolc hold föld.

Szóval annyi bizonyos, hogy a német iskolamesterekre való hivatkozás már évtizedekkel ezelőtt, annyira-amennyire útat tört a magyar értelmiség szívéhez, de ama másik alapvető nagy igazság, amelyik a legvallásosabb fajnak ígéri a jövőt, még ma sem ment át a magyar értelmiség köztudatába.

Annyit látok, hogy ma például szidjuk a zsidót. De azt is látom, hogy a zsidó ember előtt az ó-szövetség igazi szentírás ma is. (Van is jövőjük, sőt övék a jelen is...)

Ellenben az új-szövetség tanításait, Jézus csodás életét, születését, istenfiúságát, feltámadását, mennybemenetelét, bizonyos semmitmondó gesztusokkal vonja kétségbe a magyar értelmiség ötven százaléka...

Sőt azt is látom, hogy nálunk a papság, helyesebben szólva a papok működése a legrosszabb akaratú kritikának van kitéve igen sok helyen. Bármelyik paptársam végez ugyanis valami szép, lelkes, okos munkát, rendesen ilyenforma beszédet hall: Hiszen hát ráér. Nincsen semmi dolga...

S hogy milyen régi keletű minálunk a papokkal szemben a tétlenség, a munkátlanság vádja, remekül illusztrálja Zsilinszky Mihály egyháztörténelme, aki Szeremley Sámuelre hivatkozva állítja, hogy a hódmezővásárhelyi városi jegyző már százötven esztendővel ezelőtt azzal vádolja a mi nagynevű Szönyi Benjáminkat és paptársait: A papoknak nincsen semmi dolguk. Csak korhelykednek. Magam is sajnálom, hogy pap nem lettem...

S ne higgye közöttünk senki sem, hogy eme rossz indulatú világnézet a mi napjainkban már kiment volna a divatból. Hiszen ma is így gondolkodik a mi társadalmunk tekintélyes százaléka. (Aki nem hiszi, nézzen utána a párbér mai értékelésénél elhangzott érvekre, vádolásokra, falvakon, városokon egyaránt.)

Szó sincsen róla, hogy jelenkori egyházi vezetőink meglehetősen átérzik ma már ennek az alapvető társadalmi igazságnak a súlyát: A legvallásosabb fajoké a jövő. Próbálnak is valamit ezen a téren tenni. Sürgetik a belmissziót, a vasárnapi iskolát, ifjúsági egyesületeket stb.

Hát ez mind helyes és okos dolog. Azt azonban elfelejtik, hogy a hitélet igazi letéteményesei voltaképpen a papok. S a papok munkája is csak úgy ér valamit, ha szeretettel karolja fel a társadalom a papság anyagi és szellemi ügyeit s ha bizonyos szeretettel, tisztelettel viselkedik azokkal szemben, akik az Isten országának hivatásos sáfarai.

De hát, bocsánatot kérek, én ebben a tekintetben nagyon sok kifogásolni való dolgot találok a mi szegény, csonka-hazánkban.

Látom például itt a régi, ősi Szaboles vármegyében, hogy ha a pap nem gazdálkodik teljes erővel, ha nem néz utána komolyan a papitág bemunkálásának, akár éhen halhat. Nyugdíjintézetünk járuléka országszerte — fájdalom — a késő öreg korra, a rokkantság esetére, a lelkészek özvegyeivel szemben: egyenrangú a semmivel.

Lehet-e aztán csodálkozni azon, ha papjaink bizonyos kenetteljes papi öltözék s tisztos palást helyett bekecset és csizmát csináltatnak s esendes, szerény, kegyes, példaadó élet helyett mint aféle hivatásos árusok járják a vásárt?! Oh, én egy cseppet sem csodálkozom ezen.

Természetes dolog, hogy ilyen rendszer mellett a hitélet is csak tengődik a mi soraink között. Mert hát a legtöbb helyen a pap sem egyéb ná-

lunk, mint egy-egy gazda, aki imádkozik, prédikál ugyan annak idején, de már magánéletével is azt hirdeti a nagy nyilvánosság előtt: „Az idelentvalókat keressétek!...”

De hát jól van-e ez így? Nem és százszor is nem! Áldás, Isten áldása legyen tehát mindazokon, akik a papság, közelebbről a református lelkészi kar anyagi ellátása felett komolyan gondolkoznak.

Ezen nagy lelkek ugyanis a mi szerencsétlen, szegény magyar hazánk jövőjét munkálják. Igen, mert akaratlanul is átérzik Kidd Benjámink örökkévaló, remek igazságát: A legvallásosabb fajoké a jövő.

Baráth Imre.

Méliusz üzenete.

Írta és a O. R. L. E. sárospataki tanfolyamán előadta: **Dr. Erdős Károly.**

(Folyt. és vége.)

Azt a tisztító munkát, amelyet a lelki tanító önfeláldozóan a társadalomban végezni akar, maga magán kezdje el és lássa meg, hogy az Isten akárhányszor olyan eszközökkel jön segítségére e munka sikeres elvégzésére, amilyenekre ő talán nem is gondolt. Nyilván meg szemei és látván lássa, vallja Méliusszal, hogy „akkor győzöm én meg a testet; akkor utálok, feszítem meg a világot, a bűnt, mikor Isten lelki próbát, ösztönt, furdaló sántát, kísértőt, betegséget, fogságot, vereséget bocsát reám“ (64). Így tudok arra nevelődni, hogy el tudjak szakadni a földieknek felettébb szeretésétől, a saját érdemekben való bizakodástól és meg-lássam, hogy egyedül Isten kegyelme az a ható erő, amely cselekszik bennem, érettem, általam. „Mint a sötétséget elűzi a világosság, a pozdorját a szén égeti, az éles tör behat a belső részekig: így az Úr világos ígéje, szene a polyvát: az emberi érdemet, igazságot semmivé teszi, elrontja“ (61). Be kell látnunk, hogy „erőtlen vitézek vagyunk, nem tudunk ellene mondani a testnek, e világnak, az ördögnek, míg Isten onnan felülről nem ad erőt. Ami fegyverünk van, tudniillik a mi érdemünk: ördög fegyvere, mert sötét bűn. Hát ha bajt akarsz vívni a bűnnel, ördöggel, a testtel, törvény átkával: öltözzél a Krisztus érdemébe, a Krisztus fegyvere legyen rajtad, ülj a Krisztus lovára, a Szentlélek legyen hadnagyod, ne ülj a cigány lovára, a te fegyveredbe: érdemedbe se öltözzél, ne hányd csonka fakardodat, a te akaratodat, igazságodat, erődöt, mert pozdorja, bűn a tied: szégyent vallasza bajvívásban, ha a te erődben vívsz bajt“ (50). Pedig neked, az Úr szolgájának mindenek előtt, mindenek példájára „nemcsak vitézkedni, hanem ugyan győzőnek kell lenni. Hitvány vitéz az, aki bajt vív s meg nem győzi az ellenséget, hanem ötöt győzik meg. Úgy menj a bűnnel szembe, a sátán kísérté-tivel, hogy ugyan meg is győzzed. Mert alávaló katona az, ha hadnagya átalverte, eltörte, vagdalta a török fejét, mégsem bír vele. Krisztus a sátán fejét, hatalmát, a bűn, halál erejét elvette, semmi hatalma nincsen a híveken. Alávaló dolog ez, hogy nem merünk a kígyó farkához nyúlni, azzal vívni, ha a fejét, fulánkját Krisztus eltörte. Hát akit egy kis bosszúság, szomorúság haragra, gyilkosságra,

részegségre, szemednek tekinteti paráznságra fogva viszen, ellene nem állhatsz: szinte olyan alávaló vitéz vagy a lelkiben, mintha egy csonka, beteges, fejetört török egy nagy, friss katonát elijeszt, megfog" (68).

Krisztussal kell vitézkednünk, Óbele kell beol-
tatnunk és Altala megfiszultnunk. „Az apostolok-
nak, prófétáknak tisztáknak kell lenni, mint a csil-
lagoknak, tiszta tudományban és jámbor életben:
tüköri és előjárói legyenek a községnek. Öltözze-
nek fel az igazság fehér ruhájába. Krisztus hatal-
mában vannak a lelki tanítók, Ő tartja és őlai-
mazza őket. Hát ne féljtek, a Jézus Krisztus ke-
zében, markában vagytok, mint szemefényét, úgy
őríz, soha titeket el nem hagy, minden javait ti-
veletek közli" (129). „Tiszta életűek legyenek te-
hát a lelki tanítók és eresztett arany legyen a tu-
dományuk, ne pozdorja" (125). „A lelkipásztorok
csillagok, világ világossága és föld sava, minél-
fogva a magok egyházaik előtt szent és ártatlan
élettel, tiszta tudománnyal tartoznak járni. Legye-
nek feddhetetlenek, kerüljék a bűnöket, melyek
miatt őket vádolhatnák, kárhoztathatnák, vagy
törvénszék elé idézhetnék. Ne legyenek kevélyek,
makacsok, összeférhetetlenek, akiket meg sem szó-
líthatnak az emberek, ne legyenek fösvények, ré-
szegesek, szitkozódók. E rút bűnökben lélekzöket
letétellel leendő büntetésre méltóknak ítéljük" (e).
„Ti lelki tanítók megértsetek, hogy Isten tőletek
tiszta tudományokat, igaz és állhatatos, Krisztus-
hoz köttetett hiteteket és erős bizodalmatokat kí-
vánja először, azután szereteteleket, azaz minden-
féle jó gyümölcsöket, mint jó sóknak, szövétnekek
nek és csillagoknak" (127).

Atyámfiái, Szolgatársaim, Lelki Tanítók! Ti
a programm szerint emlékeztetést vártatok tőlem Mé-
liuszról, én pedig üzenetet hoztam néktek Méliusz-
tól. Méliusz szólt hozzánk, utódaihoz, lelkésztest-
véreikhez, hitvallásos készségre, az igazság mellett
lelkiismeretes, bátor, hősiesség megállásra és lelki szol-
gákhoz illő tiszta életre, igaz tudományosságra,
Krisztus iránt való szeretetre és sok gyümölcsster-
mésre buzdítván és kötelezván minket, hogy mind-
megannyian tündököljünk és világoljunk a mi
mennyei Atyánk országában.

Méliusz szavait, benne az ő szellemét hoztam
elő, mint eleven szentet, hogy annak melegénél
közömbös lelkünk hitvalló lélekke, bátortalan aj-
kunk és karunk prófétai ajkakká és acélos karrá,
gyarló szívünk tűzben megpróbált tiszta szívvé
izzék. És így látván és követvén a jó és hű szolgát
a múltban, legyünk mi is hív szolgák e jelenvaló
világban, Isten dicsőségére!

A szövegben található számok arra utalnak,
hogy az előttük levő idézetek „Méliusz világító
lámpásának sugaraí" c. könyvemben hasonló szám
alatt fordulnak elő. A zárójelben levő betűkkel jel-
zett tételek Méliusz hitvallásos írtaiból vannak véve
s Kiss Áron: A XVI. században tartott zsinatok
végzéseit c. műben az a és b az 562., a c az 587.,
a d az 588. az e az 581. lapon olvashatók.

Egyház

Az alsószabolcs-hajdúvidéki egyház- megye közgyűlése.

Az őszi szélről keresztül jajgatott, az őszi
hideg esőtől végig locsolt éjszakának korom fekete-

sége micsoda ahhoz a sötét gyászhoz, amely be-
borította és beborítva tartja a sziveket nemcsak
egyházmegyénkben, de azontúl is messze . . .

Október 26-án még semmit sem sejtve hang-
zott Szabó Antal esperesünk ajkáról a gyűlést
megnyitó imádságban, hogy csak egy lépés köze
van az életnek és a halálnak és már október 29-én
ő maga pecsételte meg ennek döbbenetes igazsá-
gát, amely napnak délutánján fél 3 órakor, nagy
hirtelenséggel meghala.

Megfagyott a vér szíveinkben a halálhír véte-
lekor; a betegágyból férje holttestéhez felkelt öz-
vegy arca, a három árva, Püspök urunk imádsága,
Bartha László egek aláhajlítását kérő fohásza, a
beláthatatlan gyászoló tömeg; — mind-mind még
ma is, mintegy rettenetesen szörnyű álmkép der-
meszti meg egész valónkat. Ki október 26-án
újabb 10 évre ajánlotta fel munkálkodását, három
nap mulva halott.

Megrázó hattýúdal? Csak egy lépés köze van
az életnek és a halálnak.

A 37. dicséret dallamai diadalmasan töltötték
be Hajdú vármegye székházának nagytermét.

Utána néhai jó esperesünk imádkozott. Tisz-
tán csengő hangja, buzogó érzései, föllángoló gon-
dolatai egy erőteljes életfának virágai és zöld
levelei valának . . . megszárad a levél . . . a virág
elhull.

Még a terjedelmes esperesi jelentést is ő ol-
vasta fel, melyből megtudtuk, hogy 25 egyházban
45,000-en éltek úrvacsorával. Adventistává lett 9
egyháztag, baptistává ugyanannyi, felekezetnélkü-
livé egy; 205 vegyes házasság közül 134 esetben
megegyezés köttetett, kárunkra 48, keresztelest
mellőzte 1, esküvést 12, temetést 2. Új harangot
öntöttek 8 egyházban, melyeknek súlya 133 mázsa.
A püspökladányi lelkészi díjlevélbe az eddigi 1877
korona helyett 30 mázsa búza, illetve annak értéke
vétetett fel.

Imádság és jelentés közt volt Szomjas Gusztáv
gondnoki megnyitója. Üdvözölte a megszállott
területről jelenlevő szatmári lelkészt, Béteky La-
jost, küldi tőle véreinknek szíves köszöntését. —
Majd rámutat a megnyitó arra, hogy egész Európa
tűzkatlan, a háború borzalmi most mutatkoznak
igazán a maguk szörnyűségében. De idehaza mégis
eljutottunk odáig, hogy a lelkek kezdenek meg-
nyugodni. Lelkes szavakkal hív fel gondnokunk
mindenkit ennek az ápolására és a háborús nyo-
mor enyhítésére.

A megüjtött tisztikar tagjai közül, mint elő-
ször választottak tesznek esküt Rásó István ny.
főispán, világi tanácsbíró, Király Sándor hajdú-
nánási tanár, világi főjegyző és dr. Hadházy Fe-
renc ügyész. Majd nyole tanítót bocsátott ki espe-
resünk azzal a kéréssel, hogy egyházunknak min-
denkor hű tagjai legyenek.

Egyházmegyei költségek fedezésére lélekszám
szerint 15 dkg búza állapított meg. Egyházak
köteleztettek egyházi adózás terén búza alapra
helyezkedni. Pecsétdíj két kgr. búza. Stóla az
1913. évi ezüst korona értékben. Az egyházmegyei

lelkészi gyámintézet — melynek ez időszerint hét jogosított tagja van — kiterjesztetett az egyházmegyebeli összes lelkészekre.

A Kálvineum ügye a legszélesebb körű támogatást nyert.

Napidíjakra kimondatott, hogy azok a mindenkori állami mérték szerint fizetendők a következő beosztással: elnökség V, tanácsbírák VI, egyházmegyei tisztviselők VII, lelkészek VIII-ik fokozatban. Tanárok, tanítók a megfelelő állami fizetési osztály szerint.

Jakucs Sándor hosszú évek óta nagy hűséggel, önzetlen odaadással, buzgó lelkesedéssel szolgált, harcolt, küzdött, épített tanácsbíránk és lelkészgyámintézeti pénztárnokunk — lemondván —, lelki könnyek közt bucsúztatott el...

És most, mielőtt befejezném e sorokat, jó esperesünk emlékére hadd hullassam zokogó szívem fájdó könnyeit.

Koporsójából kitör... ide hallatszik... Memento mori... Resurgemus... In aeternitate...

Ajtay Jenő,
egyházmegyei főjegyző.

Közélet

Harangavatus Monostorpályiban.

A monostorpályi református egyház f. hó 11-én avatta fel két új harangját, amely ünnepélyes aktusra meghívta Dr. Baltazár Dezső püspökünket. Kulin Imre debreczeni egyházmegyei gondnok társaságában vasárnap reggel korán indult püspökünk, akit Hosszúpályiban Csighy Andor lelkész a helybeli gyülekezet részéről üdvözölt. Kedvesen lepte meg püspökünket, hogy míg ő az üdvözlésre válaszolt, addig a hosszúpályi lányok virágfüzérrel díszítették fel kocsiját.

Szép paripákon nyargaló bandérium jelezte Monostorpályiban püspökünk kocsijának érkezését. Az illusztris vendégeket Szász Imre helybeli lelkipásztor fogadta a templom előtt. Majd az új harangok hangjánál zsufolásig megtelt az Isten háza, ahol Ördög Lajos pocsaji lelkész buzgó imádsága után Dr. Baltazár Dezső püspökünk predikált megragadóan, meggyőző erővel. Prédikálás után úrvacsora osztás volt, amelyen Vadon Béla derecskei lelkész ágendázott.

Istentisztelet után a lelkészlak verőfényes udvarán Szász Imre lelkész a presbitériummal, Balogh Albert tanító a tantestülettel, Kiss Aladár községi főjegyző az előljárással, Fleischer Jakab elnök az izr. hitközséggel, Balogh Erzsébet a bibliakörrel és leányegyeülettel, Csapó Juliska a vasárnapi iskolás növendékekkel tisztelt püspökünk előtt, akinek minden küldöttséghez volt megszívlelésre méltó intelme és áldása.

Délután egy órakor a hívek adományából készített 120 terítékes közebed volt, amelyen a helybeli lelkész után többen mondtak tartalmas pohárköszöntőket, köztük Kulin Imre kuriai bíró,

és a falu kiváló szülőtte Dr. Sz. Kun Béla, aki egész családjával részt vett az ünnepségen.

Délután 3 órakor a teljesen megtelt templomban Kósa Béla vértesi lelkész imádkozott, Dr. Erdős Károly predikált és Radó József nagylétai lelkész két leányt keresztelt.

A fényes sikerű harangavatáson Isten dicsősége szolgálatára két harang közül a nagyobbikat a gyülekezet, a kisebbiket a helybeli Váry család tagjai öntették. Legyenek a szeretet és békesség hirdetői.

Az ünnepség fáradhatatlan rendezője a lelkészpár volt.

Különfelék

Rector Magnificus egyházmegyei gondnok.

A felsőbaranyai egyházmegye a napokban választotta meg gondnokául a Pécsre menekült pozsonyi egyetem e. i. Rectorát, Dr. Nagy Józsefet, aki gimnáziumi tanulmányait nálunk, Debreczenben fejezte be. Kollégiumunk egykori jeles növendékének ez új méltóságához adjon Isten erőt, kitartást és bőséges áldást.

Templomi hangverseny. A kálvinisták Templomegyesülete szépen sikerült orgonahangversenyt rendezett f. hó 11-én délután a Kossuth-utcai templomban. Szabó Lajos kantor precíz orgonajátéka után a templomegyesületi vegyeskar énekelt. Sipos Imre, a központi lelkészi hivatal vezetője, tartalmas beszédben szólott a szeretetről, bibliáról és áldozatkészségről. Majd Ujfalussyné Mándy Margit úrasszony énekelt szépen csengő hangjával Hammerstädt János orgonaművész mintaszzerű kísérete mellett. Peleskey Sándor szénior hatásos szavalata után a hangverseny a Himnusz eléneklésével ért véget.

A karácsonyi ünnepekre legátust nem kérő egyházakat kéri a kollégiumi igazgatóság, hogy ebbeli szándékukat mielőbb, de legkésőbb december ötödikéig jelentsék be.

Sesztina Jenő debreczeni nagykereskedőt, egyházunknak egyik jóltevőjét, a kormányzó Ófőméltósága kormányfőtanácsosi méltósággal tüntette ki. E kitüntetés alkalmával szívből köszöntjük.

A tiszántúli egyházkerület közgyűlése folyó november hó 27. napján lesz.

Simon Károly igazgatótanító úr, református egyházunknak 41 éven át kiváló, ügybuzgó tanítója, folyó év október 1-én nyugalomba vonult. Egyházunk ez alkalomból szeptember 16-án hozott egyháztanácsi határozata alapján, november 25-én jubiláris ünnepélyt rendez. Ez ünnepélyre nyugalmazott tisztelőit, barátait, munkatársait ez úton is megívjuk. Az ünnepély délelőtt 9 órakor templomi istentisztelettel kezdődik; utána a kiküldött képviselők üdvözlik a jubilánst. Délben közebed lesz. Az ünnepélyen s közebeden való részvételt — az érkezési időnek jelzése mellett — az egyház elnökségénél folyó hó 18-ig bezárólag kérjük bejelenteni. Hajduhadház, 1923 nov. 6. *Presbitérium.*

Halálozás. Gyüre László tiszaderzsi lelkipásztor életének 66., boldog házasságának 30., lelkipásztorkodásának 42. évében október 20-án csendesen elhunyt. A jó férjnek, szerető, gondos apának, a csendesen, de eredményesen, mert lélekkel dolgozó hűséges pásztornak igazi megtestesülése volt. Legyen áldott emlékezete!

Toronygomb feltétel Kocsordon, október hó 7-én lélekemelő, szép ünnepség keretében folyt le az egész község impozáns részvétele mellett. A XC-ik zsolt. 1-ső versének gyülekezeti eléneklése után Dr. Juhász László györteleki lelkész mondott alkalmi felavató beszédet s imádságot, mely után Szabó János Kocsord község apostoli buzgóságú, fáradhatatlan tevékenységű lelkésze olvasta fel a községre, egyházra vonatkozó helyi adatokat, adományozók nevét stb., amely emlékirat a gomba helyezett el. Gyülekezeti ének s a Himnusz hangjai közt lassan emelkedtek a magasba a felavart jelvények, melyeket a kocsordi nők áldozatkészsége 92 drb. szép, nagy, házi szövöttes kendővel s virággal gazdagon díszített fel. Varga Ferenc mátészalkai építőmester rövid beszédben adott kifejezést a magasban elhelyezett jelvények mellett Kocsord község áldozatos buzgóságának s poharait üritette az egyházi, községi előjárásra s a népre s kiürített poharait az ég tájak felé dobálta a földre. Egy pohár tört el, a többi épen került a földre. A torony tetőzetének javítása s a jelvényeknek elkészítése 90 mm. búzába került. Viruló egyházi életnek, lelkipásztor s presbiterium buzgó tevékenységének s a nép öntudatos áldozatkészségének szép bizonyága ez.

Apró füzetek címmel immár öt kis füzet jelent meg a következő tartalommal: 1. *Dr. Baltazár Dezső,* A kálvinizmus és az államélet. — 2. *Dr. Ravasz László,* A magyar vallás. — 3. *Gyülvésvi István,* Báranybörbe bűjt farkasok (adventisták és spiritisták ellen). — 4. *Dr. Erdős Károly,* A kálvinizmus és a magyar lélek. — 5. *Dr. Erdős Károly,* Méliusz üzenete (az ORLE tanfolyamán tartott előadás). A 3. számú füzet ára 150 K, a többi 100 K. Megrendelhető az Apró füzetek szerkesztőségénél: Debreczen, Kollégium.

A Keresztyén Család téli folyama. Egyetlen országos református néplapunk téli olvasói számára ismét szétküldötte téli folyamának előfizetési felhívását. A felhívás szerint a lap kiadóhivatala csoportosan előfizetők részére az igen olcsó előfizetési díj mellett is *jelentős kedvezményeket* nyújt. A lap részére sokan dolgoznak egyházunk legjobb írói közül; a szerkesztése mindenben tekintettel van népünk lelkivilágára s komoly evangéliumi tartalommal, élénk hírszolgálatával alkalmas arra, hogy olvasóit lekösse, hitüket, egyházunk legjobbjait szeretetüket fölkeltsse, nevelje, erősítse. A téli folyam előfizetési felhívását s általában a lap ügyét, melegen ajánljuk olvasóink szerető figyelmébe.

A szerb orthodox egyház — hír szerint — foglalkozik a Gregorian-naptár bevezetésével s azzal, hogy özvegy papjainak megengedi a nőülést.

A siklói, nagy jövőjű és missziójú református polgári leányiskola, mely az idén 44 tanulónak ad szállást, fenntartási költségeinek fedezésére a kegyesek adományát kéri.

Adorjason templomot renováltak és új tornyot építettek.

Alsószolcán a templomot és tornyot kifestették.

Lelkészcseréltetés. Márfára ifj. Szabó Gyula garéi h. lelkészt hívták meg pásztorul.

A Magyar Traktátus Társaság kiadványai a Magyar Traktátus Társaság Központja Tahitófalu, Pest m. címen rendelhetők meg. Az Egyházak a Lapunk 42—44. számaiban ismertetett füzetekből terjesztés céljára jelentős engedményt kapnak.

Oroszországban a vallásos buzgóság emelkedőben van. Tikhon moszkvai patriárkának a tekintélye folyton nő. A görög keleti egyháznak ez a vezérférfia működését két irányban fixirozta; az egyik az, hogy politikával sem ő nem foglalkozik, sem a papságát nem engedi foglalkozni, a másik az, hogy szigorúan ragaszkodik az orthodox egyház intézményeihez elannyira, hogy elítéli az egyháza kebelében és azon kívül mutatkozó különféle mozgalmakat.

Hollandiában Linschotten professzor, amsterdami presbiter, aki a nyár folyamán meglátogatott bennünket, most több előadást tartott rólunk, fokozván az irántunk való rokonszenvet.

Negyvenesztendő évforduló. A folyó évi októbertől napokban volt negyven esztendeje annak, hogy egy, a világ 53 különféle nemzete között elterjedt hatalmas ifjúsági munka, a „Keresztyén Ifjúsági Egyesület“ hazánkban is megkezdte működését a keresztyén ifjúsági egyesületek Gentben székelő világszövetségének buzdítására. Fermaud Károly svájci ezredes, világszövetségi főtábornok volt az, aki Szilassy Aladár közleg. bírósági nyug. másodelnök és dr. Szabó Aladár református lelkész odaadó segítségével megismertette a magyar illetékes köröket ezzel a kiváló nemzetnevelő eszközzel. A keresztyén ifjúsági egyesületek magyar nemzeti szövetsége fényes ünnepségek keretében kíván megemlékezni ez évi december 8. és 9. napjain ezekről az eseményekről negyvenedik évfordulójuk alkalmából.

Hivatalos Értesítés

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

4298—1923. szám.

Körlevél.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

A lelkészi nyugdíjintézeti végrehajtó-bizottság 2143—1923. sz. alatt arról értesít, hogy a tiszántúli református egyházkerület kötelékébe tartozó

lelkészözegek és árvák között még mindig tekintélyes számban vannak olyanok, akik a 47,337—1923.-II. sz. alatt kelt vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelet értelmében engedélyezett államsegély folyósítását a folyó 1923. évre nem kérvényezték.

Felkérem Nagytiszteletet, hogy az egyházmegyéjéhez tartozó, folyó évre az államsegélyért még nem folyamodott igényjogosult lelkészözegeket és árvákat sürgős folyamodásra annál is inkább méltóztassék felhívni, mivel a f. évi december 31-ig be nem nyújtott folyamodványokat a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr a folyó évre már nem veszi figyelembe.

Atyafiságos szeretettel
Debreczen, 1923 október 29.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

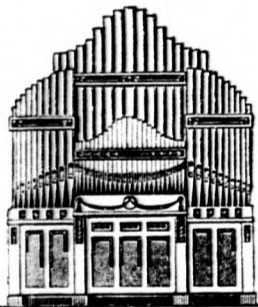
Állás-csero.

Állami hitoktató-lelkész elcserélné állását kisebb falusi lelkésszel. Felvilágosítást ad: Virágh József, Makó, Szent-Anna-utca 2. szám.

Fittler Sándor

orgona- és
orgonasípkészítő
vállalata

Erzsébetfalva (Budapest mellett), Erzsébet-u. 23.

Készít elsőrangú gépezetes és legnyomású, tartós, nemeshangú

új orgonákat

művészi kivitelben. —
Hadicélokra elrekvirált és egyéb

orgonasípok

speciális készítése és szállítás.

Vállalja régi orgonák légnyomású rendszerre való átalakítását, kibővítését, javítását, tisztítását és szakszerű újra hangolását, valamint

orgonák évi jókarban tartását.

Villamos fűjtató berendezések készítése.

Harmoniumok és zongorák bármilyen javítása és hangolása szakszerű kivitelben. — Minden munkáért jótállást vállalok. — Felvilágosítással, tervzettel és költségvetéssel kívánatra készséggel szolgálok. — Munkám szakszerű végzését és pontosságát több egyház ajánlólevelével tudom igazolni.

10—5

ALAPÍTTATOTT 1910-BEN

(Másolat.)

FITTLER SÁNDOR

orgona- és orgonasip-készítő vállalatának, Erzsébetfalva.

A Karczagi Református Egyház orgonájának hadicélokra elrekvirált sípjait és orgonának tökéletes átjavításának, kitisztításának és hangolásának elkészítő és rendbehöző munkálatait az Ön cégjére bízuk s Ön a munkálatokat mindnyájunk meglegedésére, szépen, jutányosan és jól végezte el, ezért cégét az orgona-építő egyházaknak jó lélekkel ajánlhatom. Karczag, 1923 szeptember 20. **Török Vince,** református lelkész.

Debreczen sz. kir. város
és a Tiszántúli református egyházkerület

„MÉLIUSZ“

könyvkereskedése, könyvkiadóhivatala,
zenemű-, papir- és írószerkereskedése
Debreczen, Ferenc József-út 26. sz.

Értesítés a Zsoltárok árváltozásáról!

1923. november hóra a zsoltár árak a következők:

4° quartalak, nagybetűs zsoltár

papirkötésben	K	12170.—
félvászon kötésben	K	13840.—
egészvászon kötésben	K	16330.—

8° oktáv alakú zsoltár

papirkötésben	K	5780.—
félvászon kötésben	K	6290.—
egészvászon kötésben	K	7260.—

16° iskolai kiadású zsoltár

papirkötésben	K	5290.—
félvászon kötésben	K	5930.—
egészvászon kötésben	K	7650.—

32° legkisebb zsoltár

papirkötésben	K	3190.—
félvászon kötésben	K	3710.—
egészvászon kötésben	K	4250.—

Megjegyezni kívánjuk, hogy ezen árak csak most vannak érvényben és az esetben, ha az Országos Pénzügyi Tanács a földadó lerovására újabb és magasabb búza árat állapít meg, úgy az itt közölt árak is emelkedni fognak. Ajánljuk ezenkívül díszkötésű zsoltárainkat a következő minőségekben és árakon, de egyelőre csak 16° alakban és a következő könyveket:

I. kiadás, versbe szedve

vászon díszkötés, párnázott aranyfémekkel
Alapára K 15.—
valódi bőr, díszk., párnázott aranyfémekkel
Alapára K 30.—

II. kiadás, prózába szedve

diszvászon, kehely és préseléssel
Alapára K 8.—
diszvászon, párnázott, vörösmetszés, tokban
Alapára K 12.—
díszbőr, párnázott, aranyfémekkel, tokban
Alapára K 30.—

Uray Sándor: Tárgymutató az új zsoltárhoz.
Alapára K —20

Varga: Koralkönyv az új zsoltárhoz.
Ára K 6000.—

Az alapárak, a Magyar Könyvkereskedők Egylete által, hétről-hétre megállapított szorzószámával szorzandók és az így előálló árakban szállítjuk ezen könyveket. **Mai szorzószám 1800.**

Rendkívül olcsó és előnyös vétel!
Csak november hónapban érvényes ár!

Oláh Gábor

Léda hattyúja és Fekete angyal
című 2 regénye együtt K 7200.—

Oláh Gábor neve közmert hazánkban. Oláh Gábor a legmagyarabb írónk egyike. **Okvetlen vegye meg ezen két potom olcsó regényt minden olvasni és művelődni szerető ember.**